

Hyvinvointi Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnan ja Liikuntatieteellisen tiedekunnan tutkinto-ohjelmien opetussuunnitelmissa

Esittäjä: Anne Soini

Kirjottajat: Anne Soini & Päivi Fadjukoff

Taustayhteisöt: Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta, Jyväskylän yliopisto, Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä KEHO

Asiasanat: Hyvinvointi, opetussuunnitelma

Tausta: Hyvinvointi on Jyväskylän yliopiston (JYU) "osaava ja hyvinvoiva ihminen" -strategian keskiössä ja sen tehtävänä on siis tuottaa yhteiskuntaan vankkaa ja monipuolista asiantuntemusta hyvinvoinnin tueksi. Tässä tutkimuksessa selvitimme, miten hyvinvoinnin osaamiseen ja turvaamiseen liittyvät strategiat konkreettisesti näkyvät JYU:n tarjoamassa koulutuksessa. Tutkimus kohdentui kahteen tiedekuntaan, Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekuntaan (KPTK) ja Liikuntatieteelliseen tiedekuntaan (LTK), joiden profiiliin hyvinvoinnin osaaminen ja edistäminen erityisen vahvasti kytkeytyy. Asetimme seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Kuinka usein hyvinvointi -käsite esiintyy KPTK:n ja LTK:n tutkinto-ohjelmien opetussuunnitelmissa?
2. Mistä tarkastelutasosta (yksilö, yhteisö, yhteiskunta) hyvinvointia lähestytään osaamistavoitteissa?
3. Millaista hyvinvointiosaamista tutkinto-ohjelmat antavat opiskelijalle?

Menetelmät: Tutkimuksen aineistona ja tarkastelun kohteena olivat 18 KPTK:n ja 14 LTK:n tutkinto-ohjelmaa ja niiden opetussuunnitelmat. Esiintymistiheysanalyysillä tarkastelimme, kuinka usein hyvinvointi esiintyi opetussuunnitelmissa. Bronfenbrennerin (1979) sosioekologista mallia mukaillen kartoitettiin mistä tarkastelutasosta (yksilö, yhteisö, yhteiskunta) hyvinvointia lähestyttiin osaamistavoitteissa. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla hyvinvointiosaamistavoitteista selvitettiin, millaisia hyvinvointiosaamista tutkinto-ohjelmat antavat opiskelijalle.

Tulokset: Hyvinvointi mainittiin opetussuunnitelmissa yhteensä 347 kertaa, 49 eri opintojaksolla ja 71 osaamistavoitteessa yhteensä 159 kertaa. Hyvinvointi mainittiin useimmin LTK:n Liikuntapedagogiikan maisteriohjelmassa (yhteensä 34 kertaa) ja KPTK:n Varhaiskasvatuksen kandidaattiohjelmassa (29 kertaa). Neljässä tutkinto-ohjelmassa hyvinvointi-käsitettä ei mainittu kertaakaan.

18 opintojakson osaamistavoitteissa hyvinvointia lähestyttiin yksilön, 11 yhteisön ja kahdella yhteiskunnan näkökulmasta. 15 opintojakson osaamistavoitteisiin oli kirjattuna hyvinvointiin liittyviä tavoitteita sekä yksilön että yhteisön näkökulmasta. Osaamistavoitteista oli myös havaittavissa hyvinvointitavoitteita myös yksilön ja yhteiskunnan, yhteisön ja yhteiskunnan sekä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Yhteensä 33 opintojaksolla vahvistettiin opiskelijan ammatillista hyvinvointiosaamista. Kymmenellä opintojaksolla osaamistavoitteena oli lisätä opiskelijan omaa opiskeluhuvinvointia ja kymmenen opintojaksoa antoi tulevaan ammatilliseen-/työidentiteettiin ja/tai työyhteisöön kohdistuvaa hyvinvointiosaamista.

Johtopäätökset ja sovellettavuus: KPTK:n ja LTK:n tutkinto-ohjelmien opetussuunnitelmien hyvinvointiin kytkeytyvät osaamistavoitteet tukivat ja niiden sisällöistä oli luettavissa tiedekunnissa tehtävä hyvinvoinnin strategiatyö, ja hyvinvointiosaamistavoitteita oli kirjattu eri tarkastelutasoilta. Useimmin hyvinvointiosaamis-

tavoitteet pyrkivät ammatillisen pätevyyden lisäämiseen, mutta tavoitteena esitettiin myös opiskelijan omaan opiskeluaikaisen hyvinvoinnin ylläpito sekä toisaalta työhyvinvointi tulevassa työssä ja työyhteisössä.

Tutkimus osoitti, että hyvinvointiin ja hyvinvointiosaamiseen kytkeytyviä tavoitteita asetettiin eri tutkinto-ohjelmissa melko vaihtelevasti. Jatkossa olisi tärkeää, että hyvinvointinäkökulma kytkettäisiin vahvemmin tiedekuntatasoiseen opetussuunnitelmatyöhön. Laajempi hyvinvointiin kytkeytyvien opintojen selvitys JYU:ssa antaisi mahdollisuuden kehittää ja tarjota myös yliopiston yhteisiä, laitos- ja tiedekuntarajat ylittäviä opintomahdollisuuksia. Samalla voitaisiin tukea ja varmistaa, että JYU:sta valmistuu paitsi vahvoja hyvinvoinnin asiantuntijoita, jotka kykenevät työuransa aikana huolehtimaan myös omasta ja työyhteisönsäkin hyvinvoinnista ja jaksamisesta.